

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026-YIL

AVGUST 8-SON, II-QISM

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google
Scholar

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

OpenAIRE

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ФИЛИАЛ В г. ТАШКЕНТЕ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, avgust.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOATLASHUVNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	9
Erkayev Akrom Normuxammadovich	
ALIGNING NATIONAL AND INTERNATIONAL UNIVERSITY RANKING INDICATORS: A CROSSWALK METHODOLOGY.....	16
Mamajonova Mukhlisakhon Muzaffar kizi	
O'ZBEKISTONDA ENERGETIKA TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH VA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	28
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUARUVCHI KORXONALARDA INNOVATSION BOSHQARUVNI SHAKLLANTIRISH METODOLOGIYASINI RIVOJLANTIRISH	34
Fayzullayev Jonibek Mambetsaliy o'g'li	
SANOAT KORXONASINING ATROF-MUHIT VA AHOLI SOG'LIQLIGIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	40
Imomnazarov Farrux Saibjabbor o'g'li	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA CHAKANA BANK XIZMATLARI RIVOJLANISHINING ZAMONAVIY HOLATI VA TAHLILI	44
Abdiraxmonov Farxod Arabboyevich	
MACHINE LEARNING-ASSISTED PREDICTION OF FIRE-RETARDANT AND PRESERVATIVE PERFORMANCE OF CHEMICALLY MODIFIED WOOD: AN ECO-FRIENDLY APPROACH.....	52
Usmanova Maftunakhon Abror qizi	
TEMIR YO'L AVTOMATIKA VA TELEMEXANIKA MAYDON QURILMALARINI MASOFAVIY NAZORAT QILISH ISHONCHLILIGINI UYALI ALOQA TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA OSHIRISH.....	60
Botirov Abdulaziz Temir o'g'li	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'IDA NOL STAVKANI QO'LLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	66
A.A. Bobomurodov	
KERAMIKA ISHLAB CHIQUARISH KORXONALARIDA MEHNAT SHAROITLARINI SANITAR-GIGIYENIK VA INTEGRAL BAHOLASH («OZIQ-OVQAT STANDART KARTON» MCHJ TARKIBIDAGI «TOSHKENT KAFEL» KORXONASI MISOLIDA)	71
S. Sulaymanov, N.A. Erdonova	
PYTHON-BASED NUMERICAL ANALYSIS OF THE LOGISTIC POPULATION GROWTH MODEL	76
Berdiyev Shohjahon, Khayitova Fayza	
O'ZBEKISTONDA NORASMIY VA YASHIRIN IQTISODIYOT HAJMIGA SOLIQ OMILINING TA'SIRI: EKONOMETRIK TAHLIL	85
Fayziyeva Nargiza Rabimovna	
ISHLAB CHIQUARISH KICHIK BIZNESINI HUDUDY JOYLASHTIRISH OMILLARI VA IXTISOSLASHUV YO'NALISHLARINI BAHOLASH	93
Salimov Burxoniddin	
OLIY TA'LIM TASHKILOTLARIDA AKADEMIK FAOLIYATNI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	98
Ixtiyorov Bekzod Zulfiqor o'g'li	
CHUQUK O'RGANISH ARHITEKTURALARI ASOSIDA O'ZBEK TILIDAGI SOXTA XABARLARNI ANIQLASH ALGORITMINI ISHLAB CHIQUISH	105
Uzoqov Lochinbek Mamurjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA INNOVATSION BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	111
Almanov Ilhom Sultonovich	

TIBBIY XIZMAT KO'RSATUVCHI KORXONALAR IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	118
O'roqov Firdavs Ortiqniyoz o'g'li	
TIBBIY XIZMAT KO'RSATUVCHI KORXONALAR IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	118
O'roqov Firdavs Ortiqniyoz o'g'li	
EKSPORTGA YO'NALTIRILGAN ISHLAB CHIQRISHNI MAXSUS IQTISODIY ZONALARDA RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI	125
Iskandarova Dilorom Xayrullayevna	
KORXONALARDA BULUTLI HISOBLASH TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING GLOBAL VA MILLIY AMALIYOTI TAHLILI	130
Jumaev Sohib Baxodirovich	
YOSHLARNING RAQAMLI SAVODXONLIGINI IQTISODIY FAROVONLIKKA KONVERSIYA QILISHNING STRATEGIK BOSHQARUV MEKANIZMI	136
Palvonova Sevara Baxromovna	
QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI TIZIMIDA INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING AMALDAGI HOLATI TAHLILI	141
Djalilova Dilbar Abdikarim qizi	
ЗЕЛЁНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ УЗБЕКИСТАНА: ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ И НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ.....	148
Mўminjonov Anvarbek Сайфитдин угли	
NOQISHLOQ XO'JALIGINING TOMORQA XO'JALIGI FAOLIYATIGA TA'SIRINI BAHOLASHDA ILMIY- USLUBIY YONDASHUVLAR	156
Nurullayev Ulug'bek	
TURIZM SOHASINI DAVLAT TOMONIDAN MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA SOLIQ IMTIYOZLARINING ROLI	161
Karimova Dilafruz Sadirdin qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KREATIV XIZMATLAR BOZORINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLARI	166
Xamroyeva Sitara Otabekovna	
ОЦЕНКА ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ И ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКОЙ СТАНЦИИ, ИНТЕГРИРОВАННОЙ С МАГИСТРАЛЬНЫМИ ВОДОКАНАЛАМИ.	172
Юлдошев Исроил, Ботиров Бозорбек, Жураев Обид, Курбанов Юнус, Хамдамова Ирода, Атоева Мохинур	
SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA KLINIK VA BOSHQARUV QARORLARINI QO'LLAB-QUVVATLOVCHI RAQAMLI PLATFORMALARNI RIVOJLANTIRISH	185
Turayeva Nafisa Odiljonovna	
BUDJET TASHKILOTLARIDA MOLIVAVIY XATO VA NOMUVOFIQLIKLARNING TARKIBIY KO'RINISHLARI HAMDA ULARNI ANIQLASH AMALIYOTI TAHLILI	190
Mulayev Farxod Alisherovich	
SANOATDA PORSHENLI KOMPRESSORLARNING TEXNIK-IQTISODIY SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDA ASOSIY MUAMMOLAR TAHLILI	195
Abdixakimova Malika Amir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIBBIY INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISH: RAQAMLI KOMPETENSIYALAR VA TA'LIM TRANSFORMATSIYASI	207
Nazarov Baxrom Mustafayevich	
O'ZBEKISTONDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	213
Qahramonova Maftuna Davronovna	

XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MIJOZLARGA XIZMAT KO'RSATISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	220
Jamalova Dilnoza Egamberdiyevna	
KO'P FAKTORLI AVTENTIFIKATSIYA VA KRIPTOGRAFIK HIMOYA MEKANIZMLARI ASOSIDA AXBOROT TIZIMLARI XAVFSIZLIGINI OSHIRISH	227
Babakulov Bekzod Mamatkulov	
AHOLIGA ALOQA VA AXBOROTLASHTIRISH XIZMAT KO'RSATISH TARMOG'INI TIZIMLI RIVOJLANTIRISHNING EMPIRIK TADQIQOTI	234
Nasrullayev Feruz	
SOLIQDAN BO'YIN TOVLASH HOLATLARINI KAMAYTIRISHDA SOLIQ TO'LOVCHILARNING SOLIQ XAVFINI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	238
Ismailov Bobir Salomovich	
ОБОСНОВАНИЕ ПАРАМЕТРОВ И РЕЖИМОВ РАБОТЫ ГИБРИДНОЙ СОЛНЕЧНО-КОТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ ТЕПЛОСНАБЖЕНИЯ В КЛИМАТИЧЕСКИХ УСЛОВИЯХ САМАРКАНДСКОЙ ОБЛАСТИ..	245
Файзиев Зафар, Юзбаева Шохид	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIKNI RIVOJLANTIRISH: INSTITUTSIONAL ASOSLAR, INVESTITSIYAVIY IMKONIYATLAR VA IJTIMOY-IQTISODIY SAMARADORLIK.....	250
Sh. Qurbonova	
XULQ-ATVORGА ASOSLANGAN SUG'URTA KONSEPSIYASI ORQALI SUG'URTA TARIFLARINI PERSONALLASHTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	260
Xakimzoda Maftuna Yusuf qizi	
MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA TURIZMNING O'RNI VA AHAMIYATI	265
N.K. Muxitdinova, Raxmatova Sevinch	
YUQORI TEXNOLOGIYALI SANOAT TARMOQLARIDA QO'SHILGAN QIYMATNI OSHIRISH MASALALARI: O'ZBEKISTON VA JANUBIY KOREYA TAJRIBASI MISOLIDA	269
Ashirmetova Ozoda Farxod qizi	
KINEMATIC SIMULATION OF SPINDLE AND PRESSING-SECTOR MOTION IN AN ELLIPTICAL-DRUM VERTICAL-SPINDLE COTTON PICKER.....	277
Rajapbayev Umidjon Alisher o'g'li	
O'ZBEKISTONDA INNOVATSION MAHSULOTLARGA ICHKI TALABNI SHAKLLANTIRISH VA ILMIY ISHLANMALARNI TIJORATLASHTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	283
Azizova Maliha Farrux qizi	
AGLOMERATSIYALAR VA YIRIK SHAHARLAR ATROFIDAGI HUDUDLARNI KOMPLEKS RIVOJLANTIRISHNING SHAHARSOZLIK MODEL I	290
Azamiddin Quldashev	
ZAMONAVIY SHAHARLAR EKOLOGIK INFRATUZILMASINING XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA BARQAROR RIVOJLANISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	295
Jo'rayev Muxriddin, Olimova Mohinur, Tugalov Bobur	
BYUDJET YO'QOTISHLARINING JARAYONLI LOKALIZATSIYASI: DAVLAT XARIDLARI TRANSAKSION SIKLINING XARITASI (PROCESS MAPPING).....	301
Jasur Nurmatov	
QUYOSH ENERGIYASI ASOSIDAGI ISSIQXONA MIKROIQLIMINI TA'MINLASH QURILMASINING PARAMETRLARI VA ISH REJIMLARINI OPTIMALLASHTIRISH.....	307
Qulboyev Zohid Xo'jamuradovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA SANOATLASHUV DARAJASINING ZAMONAVIY HOLATI VA TARKIBIY O'ZGARISHLARI	312
Erkayev Akrom Normuxammadovich	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARGA HUDUDIY INVESTITSIYAVIY JOZIBADORLIKNI OSHIRISH VA INVESTITSIYALARNI JALB QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	317
Muxamadjanov Shaxriyor Solijon o'g'li	

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРОЕКТНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ И ЛИЗИНГА ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	324
Исомов Б.С.	
ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ВЕРИФИКАЦИЯ МАТЕМАТИЧЕСКОЙ МОДЕЛИ ИСПАРИТЕЛЬНОГО ОХЛАЖДЕНИЯ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКОГО МОДУЛЯ В УСЛОВИЯХ ЖАРКОГО КЛИМАТА.....	330
Ботиров Бозорбек, Тураев Фарходжон	
KAM RESURSLI TILLARDAGI ILMIY JURNALLAR UCHUN METAMA'LUMOTLARNI AVTOMATIK EKSTRAKSIYA QILISH VOSITASI.....	336
Rashid Turgunbaev	
ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПИЛЬНОГО ОЧИСТИТЕЛЯ ВОЛОКНА.....	342
Дадажанов Арафатали Комилжанович	
INVESTMENTS AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT	348
Yorqin Khudoyiberdiev	
INVESTMENTS AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT	352
Yorqin Khudoyiberdiev	
TIJORAT BANKLARIDA MOLIVAVIY XIZMATLAR SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI EMPIRIK TAHLIL QILISH	360
Ergashev Azizxon Avazxon o'g'li	
ELEKTRON BANK XIZMATLARINI AUDIT QILISHNING ZAMONAVIY USULLARI	365
To'rayeva Farida Rustam qizi	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA KAPITAL BOZORI VOSITALARI ORQALI MOLIVALASHTIRISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	369
Qurbonov Javlonbek, Farxodova Aziza	
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВНЕДРЕНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ТАМОЖЕННОЙ СЛУЖБЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	374
Сейдеметова Эльмира Оралбай кизи	
TIJORAT BANKLARI KAPITALLASHUVI VA DAROMADLARINING PROGNOZI	378
Tursunov Mustafo Mirzayevich	
XIZMATLAR SOHASI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA AHOLI FAROVONLIGINI TA'MINLASHNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	385
Raximov Zafar Komilovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY FAOLLAGI DINAMIKASINI STATISTIK TAHLIL QILISH	392
Akbarova Barno Shuxratovna	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI STRATEGIK BOSHQARISH MEKANIZMLARI.....	398
Bazarov Diyor Gafurovich	
UZUN QOZIQLI BARABAN QOZIQLARI ILIB OLGAN PAXTA BO'LAKLARINING OG'ISH YOYINI ANIQLASH	406
R.K. Djamalov, Karimov Maxmud Raxmatovich	
TIJORAT BANKLARI OMONATLARINING MINTAQA IQTISODIYOTIGA TA'SIRI	411
Shodiyev Odiljon Salim o'g'li	
ORGANIK MEVA-SABZAVOTLARNI SOTISHDA MARKETING-REKLAMA MA'LUMOTLARI ALMASHISH TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH VA INNOVATSION XIZMAT TURLARI	416
Shavqidinova Dilnavoz, Abror Mamasadikov	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA AKTIVLAR HISOBI VA ULARNI MOLIVAVIY HISOBDA AKS ETTIRISH AMALIYOTI	421
Saidova Kamolat Farhodovna	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYA MUHITI RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASHNING INVESTITSIYA JARAYONI SIKLIK MODEL ASOSIDA NAZARIY-TAHLIL YONDASHUV	425
Mohina Boboqulova G'ofur qizi	

O'ZBEKISTON SANOATIDA INDUSTRY 4.0 TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHNING UZOQ MUDDATLI ISTIQBOLLARI.....	435
Vaydullayev Ilyos Hamidulla o'g'li	
O'ZBEKISTONDA OILAVIY TAKAFUL SUG'URTASINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY-IJTIMOIIY OMILLARI.....	443
Usmanov Nematjon G'ulomovich	
YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA PUL BOZORI LIKVIDLIGI, FOIZ KORIDORI VA MONETAR TRANSMISSIYA SAMARADORLIGINING MILLIY VALYUTA BARQARORLIGIGA TA'SIRI	451
G'afurov Olimjon G'olib o'g'li	
КРАУДФАНДИНГ В СИСТЕМЕ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ ПОДХОД	458
Каримова Азиза Аъзамиддин кизи	
TRANSPORT-LOGISTIKA INFRATUZILMASINING TARKIBIY TUZILMASI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI	464
To'xtayev Vahobjon Husenovich	
ILMIY ISHLANMALAR PORTFELINI BOSQICHLI BOSHQARISHNING G0-G5 MODEL.....	470
Ergashev Rustam Rajabovich	
MARKAZIY KOMPOZITSION REJA ASOSIDA MNA-MODIFIKATSIYALANGAN B10 BETON TARKIBINI OPTIMALLASHTIRISH VA MUSTAHKAMLIK KINETIKASINI BAHOLASH.....	477
Muhamedov Nodir Abdug'aniyevich	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARINI RAQAMLI VA INNOVATSION BOSHQARISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBA HAMDA UNDAN O'ZBEKISTONDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	481
Alimova Xurshida Nurmaxamatovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA JISMONIY SHAXSLARNI KREDITLASH AMALIYOTINING TAHLILI (2020-2025-YILLAR).....	486
Jumayev Azamat Qurbonali o'g'li	
ILM-FANNI MOLİYALASHTIRISHDA INNOVATSION VA MUQOBIL MOLİYAVIY MANBALARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI.....	493
Mirkasimov Baxtiyer Mirvaxid o'g'li	
XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB QILISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA "YAGONA DARCHA" TAMOIYI	501
Fazliyev Farrux Faxriddinovich	

XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA “YAGONA DARCHA” TAMOYILI

Fazliyev Farrux Faxriddinovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Email: fara-0606@mail.ru

Annotatsiya: Maqolada xorijiy investitsiyalarni jalb qilish mexanizmlarini takomillashtirishda raqamli texnologiyalar va “yagona darcha” tamoyilining o'rni tadqiq etilgan. Investitsiya xizmatlarini raqamlashtirish, idoralararo integratsiya, ruxsat berish va ro'yxatdan o'tkazish xizmatlarini elektron shaklda ko'rsatish hamda investorlarga investitsiya loyihalarining turli bosqichlarida xizmat ko'rsatishning zamonaviy yondashuvlari ko'rib chiqilgan. O'zbekiston, Singapur, Estoniya, Ruanda va Malayziya tajribasi qiyosiy tahlil qilingan. OECD, UNCTAD va Jahon banki ma'lumotlari asosida rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda raqamli investitsiya infratuzilmasining rivojlanish xususiyatlari aniqlangan. Alohida elektron xizmatlardan investitsiya loyihasining butun hayotiy siklini qamrab oluvchi integratsiyalashgan raqamli tizimga o'tish zarurati asoslangan. O'zbekistonda “yagona darcha” tizimi samaradorligini oshirish bo'yicha idoralararo ma'lumot almashinuvi, KPI tizimini joriy etish, postinvestitsion xizmatlarni rivojlantirish va ko'p tilli raqamli axborot muhitini shakllantirishga oid takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: xorijiy investitsiyalar, raqamli texnologiyalar, yagona darcha, investitsiya muhiti, investitsiya xizmatlari, raqamli platforma, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar, investitsiya infratuzilmasi, idoralararo integratsiya, postinvestitsion xizmatlar.

Аннотация: В статье исследуется роль цифровых технологий и принципа «единого окна» в совершенствовании механизмов привлечения иностранных инвестиций. Рассмотрены современные подходы к цифровизации инвестиционных услуг, межведомственной интеграции, электронному предоставлению разрешительных и регистрационных услуг, а также сопровождению инвесторов на различных этапах реализации инвестиционных проектов. Проведён сравнительный анализ практики Узбекистана, Сингапура, Эстонии, Руанды и Малайзии. На основе данных OECD, UNCTAD и Всемирного банка выявлены особенности развития цифровой инвестиционной инфраструктуры в развитых и развивающихся странах. Обоснована необходимость перехода от отдельных электронных услуг к интегрированной цифровой системе, охватывающей полный жизненный цикл инвестиционного проекта. Предложены направления повышения эффективности системы «единого окна» в Узбекистане на основе межведомственного обмена данными, внедрения KPI, развития постинвестиционных услуг и формирования многоязычной цифровой информационной среды.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, цифровые технологии, единое окно, инвестиционный климат, инвестиционные услуги, цифровая платформа, прямые иностранные инвестиции, инвестиционная инфраструктура, межведомственная интеграция, постинвестиционные услуги.

Abstract: The article examines the role of digital technologies and the “single window” principle in improving mechanisms for attracting foreign investment. It considers modern approaches to the digitalization of investment services, inter-agency integration, electronic registration and permitting procedures, as well as investor support at different stages of investment project implementation. A comparative analysis of the practices of Uzbekistan, Singapore, Estonia, Rwanda and Malaysia is conducted. Based on OECD, UNCTAD and World Bank data, the study identifies key features of digital investment infrastructure development in both developed and developing economies. The paper substantiates the need to move from fragmented electronic services toward an integrated digital system covering the entire investment project life cycle. Recommendations are proposed for improving the effectiveness of Uzbekistan's “single window” system through stronger inter-agency data exchange, KPI-based performance assessment, development of post-investment services and creation of a multilingual digital information environment.

Keywords: foreign investment, digital technologies, single window, investment climate, investment services, digital platform, foreign direct investment, investment infrastructure, inter-agency integration, post-investment services.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotida kapital oqimlari uchun raqobatning kuchayishi, investitsiya qarorlarini qabul qilish tezligining ortishi hamda davlat xizmatlarini raqamlashtirish jarayonlarining jadallashuvi xorijiy investitsiyalarni jalb qilish mexanizmlarini zamonaviy talablar asosida qayta tashkil etishni taqozo etmoqda. Bugungi sharoitda investor uchun faqat soliqliq imtiyozlari yoki moliyaviy rag'batlar emas, balki investitsiya loyihasini ro'yxatdan o'tkazish, ruxsat berish hujjatlarini olish, davlat organlari bilan muloqot qilish va loyihani monitoring qilish jarayonlarining soddaga, shaffof va tezkor bo'lishi ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, raqamli texnologiyalar va "yagona darcha" tamoyili xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning muhim institutsional vositalariga aylanmoqda.

O'zbekistonda yagona davlat investitsiya siyosatini amalga oshirish, investitsiya muhitini yaxshilash, tarmoq va hududlarning investitsiya salohiyatini rivojlantirish, iqtisodiyotga, jumladan, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilishni jadallashtirish hamda investitsiya loyihalarining samaradorligini ta'minlash Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligining asosiy vazifalaridan biri sifatida belgilangan. Shuningdek, vazirlik xalqaro moliya institutlari va xorijiy moliya tashkilotlari bilan hamkorlikni kengaytirish, maxsus iqtisodiy zonalar va sanoat zonalarini rivojlantirish, tashqi savdo infratuzilmasini takomillashtirish hamda mamlakatning tashqi iqtisodiy manfaatlarini ilgari surish vazifalarini ham amalga oshiradi.

Mazkur vazifalarni samarali amalga oshirishda investitsiya jarayonlarini raqamlashtirish alohida ahamiyat kasb etadi. Raqamli texnologiyalar davlat organlari o'rtasida axborot almashinuvini tezlashtirish, ma'muriy tartib-taomillarni qisqartirish, investordan bir xil ma'lumotlarni takroran talab qilish holatlarini kamaytirish, loyihalarni onlayn kuzatish va qaror qabul qilish jarayonining shaffofligini oshirish imkonini beradi. Davlat boshqaruvida "yagona darcha" tamoyili esa turli idoralar tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlarni yagona elektron muhitda birlashtirish orqali investorning davlat organlari bilan munosabatlarini soddalashtirishga xizmat qiladi. Raqamli texnologiyalar sohasida davlat organlarining axborot tizimlari va reyestrlarini integratsiyalash hamda elektron davlat xizmatlarini "yagona darcha" tamoyili asosida tashkil etish ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilangan.

So'nggi yillarda O'zbekistonda mazkur yondashuvni investitsiya sohasiga tatbiq etish bo'yicha yangi mexanizmlar shakllantirilmoqda. Xususan, 2026-yilda investitsiya loyihalarini tanlash, tegishli xulosalarni olish va boshqarish, shuningdek, ularning amalga oshirilishini kuzatib borish imkonini beruvchi Yagona raqamli platformani ishga tushirish vazifasi belgilangan. Ushbu platformani Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligining rasmiy axborot resurslari bilan integratsiya qilish nazarda tutilgan. Shu bilan birga, 2026-yilda investitsiya loyihalarini tasdiqlangan tarmoq jadvallari asosida PMI.miit.uz raqamli platformasi orqali oylik monitoring qilish mexanizmi ham belgilangan.

Bu jarayonlar investitsiya siyosatining mazmunini ham o'zgartirmoqda. Zamonaviy sharoitda xorijiy investitsiyalarni jalb qilish faqat kapital hajmini ko'paytirish bilan cheklanmasdan, har bir investitsiyaning texnologik transfer, yuqori qo'shilgan qiymat yaratish, resurslardan samarali foydalanish va mehnat unumdorligini oshirishga qo'shgan hissini ta'minlashga yo'naltirilmoqda. 2026-yil uchun belgilangan iqtisodiy ustuvorliklarda ham har bir jalb etilgan investitsiyaning ilg'or texnologiyalar, eksportbop mahsulotlar va resurs samaradorligi bilan bog'lanishi lozimligi ta'kidlangan.

Shu bilan birga, xorijiy investorlar uchun ma'lumotlarni turli idoralarga taqdim etish, ruxsat berish va kelishish jarayonlarini takomillashtirish, loyihalarning holati to'g'risida tezkor ma'lumot olish imkoniyatlarini kengaytirish kabi ijobiy jarayonlar investitsiya qarorlarini qo'llab-quvvatlashga xizmat qilmoqda. Shu sababli raqamli platformalarni rivojlantirish, ma'lumotlar bazalarini o'zaro integratsiya qilish va investitsiya xizmatlarini "yagona darcha" tamoyili asosida tashkil etish tranzaksiya xarajatlarni kamaytirish, davlat organlari va investorlar o'rtasidagi munosabatlarni soddalashtirish hamda investitsiya muhitining prognozligini oshirishning muhim sharti hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda raqamli texnologiyalardan foydalanish, investitsiya jarayonlarini soddalashtirish va "yagona darcha" tamoyilini joriy etish masalalari so'nggi yillarda xalqaro iqtisodiy tadqiqotlarda alohida yo'nalish sifatida shakllanmoqda. Bu sohadagi tadqiqotlar asosan raqamlashtirishning investitsiya muhitiga ta'siri, ma'muriy tartib-taomillarni qisqartirish, investorlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, elektron ruxsat berish tizimlari va investitsiya agentliklarining institutsional samaradorligini baholashga qaratilgan.

Maggie Chen va Christian Volpe Martincus raqamli texnologiyalarning xalqaro savdo va investitsiya jarayonlariga ta'sirini o'rganib, elektron platformalar, sun'iy intellekt, bulutli texnologiyalar, blokcheyn va boshqa raqamli vositalar nafaqat biznes-modellarni, balki davlatning savdo va investitsiya siyosatini amalga oshirish usullarini ham o'zgartirayotganini ta'kidlaydilar. Mualliflar raqamli vositalar firmalarning axborot izlash, bozorlarga kirish va investitsiya qarorlarini qabul qilish xarajatlarini kamaytirish imkoniyatini ko'rsatib beradilar.

[1]

Investitsiyalarni jalb qilishni yengillashtirish va “yagona darcha” mexanizmlarini shakllantirish masalalari OECD tadqiqotlarida ham keng yoritilgan. OECD yondashuviga ko‘ra, “one-stop shop” tizimining samaradorligi uning faqat investor uchun yagona aloqa nuqtasi bo‘lishi bilan emas, balki tegishli vazirlik va idoralar o‘rtasidagi real muvofiqlashtirish, vakolatlarni aniq taqsimlash va raqamli xizmatlarni integratsiya qilish darajasi bilan belgilanadi.[2]

O‘zbekistonga bag‘ishlangan OECDning zamonaviy tadqiqotlarida ham investitsiyalarni rag‘batlantirish va ularga ko‘maklashish tizimini raqamlashtirishga alohida e‘tibor qaratilgan. Xususan, O‘zbekistondagi “Single Window” raqamli platformasining 17 ta davlat xizmatlari portali bilan integratsiya qilingani, investorlarga ro‘yxatdan o‘tish, loyihalarni taqdim etish, litsenziya va operatsion tartib-taomillarga kirish imkoniyati berishi qayd etilgan. OECD ushbu platformani yanada rivojlantirish uchun ko‘p tilli interfeys, kengaytirilgan investitsiya loyihalari bazasi va milliy raqamli tizimlar bilan o‘zaro ma‘lumot almashinuvini kuchaytirishni tavsiya etadi.[3]

UNCTAD tadqiqotlarida raqamli investitsiyalarni yengillashtirish alohida institutsional yo‘nalish sifatida baholanadi. 2024-yilgi World Investment Reportda biznes va investorlarga xizmat ko‘rsatish tartib-taomillari ko‘p hollarda birinchi navbatda raqamlashtiriladigan davlat xizmatlari ekanligi, axborot portallari va onlayn “yagona darcha” tizimlari esa aksariyat mamlakatlarda keng tarqalgani ko‘rsatilgan. Shu bilan birga, UNCTAD bunday tizimlarning samaradorligi ma‘lumotlarning to‘liqligi, platformalarning barqaror ishlashi va haqiqiy idoralararo integratsiya darajasiga bog‘liqligini ta‘kidlaydi.[4]

Jahon banki tadqiqotlarida ham investitsiyalarni raqamlashtirishga bosqichma-bosqich yondashuv taklif etiladi. Unga ko‘ra, dastlab barcha ruxsat berish va tartibga solish choralari haqida ma‘lumot jamlangan yagona axborot portali tashkil etilishi, keyinchalik esa onlayn ariza berish, elektron hujjat aylanishi va investitsiya ruxsatlarini masofadan ko‘rib chiqish imkoniyatlarini qamrab olgan to‘liq tranzaksion tizimga o‘tish maqsadga muvofiq.[5]

O‘zbekiston sharoitida mazkur muammoni tadqiq etgan zamonaviy mualliflardan Sanjar Kuldoshev to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalarni raqamli va barqaror boshqarish masalalarini o‘rgangan. Uning tadqiqotida raqamli boshqaruv, elektron hukumat va ESG tamoyillarini investitsiya muhiti bilan uyg‘unlashtirish xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va ularning uzoq muddatli samaradorligini oshirish omillari sifatida qaraladi.[6]

Shuningdek, xalqaro amaliyotda raqamli “yagona darcha” tizimi nafaqat dastlabki investitsiya qarorlarini qo‘llab-quvvatlash, balki postinvestitsion xizmatlarni ham qamrab olishi kerakligi ta‘kidlanmoqda. Masalan, OECD Malayziyadagi Digital Investment Office tajribasini raqamli iqtisodiyotga xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va investorlarga loyihaning oldingi hamda keyingi bosqichlarida xizmat ko‘rsatuvchi yagona raqamli platforma sifatida ko‘rsatadi.[7]

Mavjud tadqiqotlarni umumlashtirish shuni ko‘rsatadiki, raqamli texnologiyalar va “yagona darcha” tamoyili investitsiya jarayonida axborot asimmetriyasini kamaytirish, ma‘muriy xarajatlarni qisqartirish, davlat organlari o‘rtasidagi muvofiqlashuvni kuchaytirish va investorlarga xizmat ko‘rsatish sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Biroq O‘zbekiston sharoitida raqamli investitsiya platformalarining xorijiy investitsiyalar hajmi, loyihalarni ko‘rib chiqish muddati, ma‘muriy xarajatlar, investorlar qoniqishi va postinvestitsion xizmatlar samaradorligiga ta‘sirini kompleks baholash masalalari hali yetarlicha tadqiq etilmagan. Shu bois mazkur maqolada raqamli texnologiyalar va “yagona darcha” tamoyilini xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi sifatida baholashga alohida e‘tibor qaratiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda xorijiy investitsiyalarni jalb qilish jarayonida raqamli texnologiyalar va “yagona darcha” tamoyilining samaradorligini baholash maqsadida tizimli tahlil, qiyosiy tahlil, guruhlash, umumlashtirish va mantiqiy tahlil usullaridan foydalanildi. Axborot bazasini OECD, UNCTAD, Jahon banki materiallari, shuningdek, O‘zbekiston va xorijiy mamlakatlarning raqamli investitsiya xizmatlariga oid rasmiy ma‘lumotlari tashkil etdi.

Qiyosiy tahlil doirasida O‘zbekiston tajribasi Singapur, Estoniya, Ruanda va Malayziya amaliyoti bilan solishtirildi. Bunda raqamli platformalarning davlat xizmatlari bilan integratsiya darajasi, biznes va investitsiya loyihalarini onlayn ro‘yxatdan o‘tkazish imkoniyatlari, ruxsatnoma va litsenziyalarni olish tezligi, elektron hujjat aylanishi, postinvestitsion xizmatlar hamda investorlarga xizmat ko‘rsatishning to‘liq “end-to-end” modeli asosiy baholash mezonlari sifatida tanlandi.

Shuningdek, raqamli “yagona darcha” tizimi samaradorligini baholash uchun investitsiya loyihagini ro‘yxatdan o‘tkazish muddati, ruxsatnomalarni olish vaqti, elektron tarzda yakunlangan xizmatlar ulushi, takroriy ma‘lumot talab qilish holatlari, idoralararo integratsiya darajasi, postinvestitsion xizmatlar ulushi va investorlar qoniqishi kabi ko‘rsatkichlar tizimlashtirildi.

Metodologik yondashuv raqamli texnologiyalarni xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning alohida texnik

vositasi sifatida emas, balki investitsiya muhitining institutsional sifati, ma'muriy xarajatlar va investorlarga xizmat ko'rsatish samaradorligiga ta'sir etuvchi kompleks tashkiliy-iqtisodiy mexanizm sifatida baholash imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish jarayonida raqamli texnologiyalar va "yagona darcha" tamoyilining ahamiyati so'nggi yillarda keskin oshib bormoqda. Bu, avvalo, investorning davlat organlari bilan o'zaro munosabatlaridagi vaqt va tranzaksion xarajatlarni kamaytirish, ma'lumotlar shaffofligini oshirish, litsenziya va ruxsat berish jarayonlarini soddalashtirish hamda investitsiya loyihalarini real vaqt rejimida kuzatib borish imkoniyati bilan bog'liq.

UNCTAD ma'lumotlariga ko'ra, raqamli investitsiya faoliyatini yengillashtirish vositalari, ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda tez sur'atlar bilan kengaymoqda. 2016-yildan 2024-yilgacha rivojlanayotgan mamlakatlarda onlayn "yagona darcha" tizimiga ega davlatlar soni 13 tadan 67 taga, rivojlangan iqtisodiyotlarda esa 12 tadan 28 taga ko'paygan. Shuningdek, biznes va investorlar uchun axborot portallari soni rivojlanayotgan davlatlarda 82 tadan 124 taga, rivojlangan mamlakatlarda esa 43 tadan 48 taga oshgan (1-jadval).

1-jadval.

Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda raqamli investitsiya xizmatlarining rivojlanishi¹

Ko'rsatkich	Rivojlanayotgan mamlakatlar	Rivojlangan mamlakatlar
Onlayn "yagona darcha" tizimi, 2016-yil	13 ta	12 ta
Onlayn "yagona darcha" tizimi, 2024-yil	67 ta	28 ta
O'sish, marta	5,2-marta	2,3-marta
Biznes va investitsiya axborot portallari, boshlang'ich davr	82 ta	43 ta
Biznes va investitsiya axborot portallari, 2024-yil	124 ta	48 ta
O'sish	+42 ta	+5 ta

Jadval ma'lumotlari raqamli investitsiya infratuzilmasini kengaytirish sur'atlari rivojlanayotgan mamlakatlarda ancha yuqori ekanligini ko'rsatadi. Bu holat mazkur davlatlarda ma'muriy to'siqlarni kamaytirish va investitsion muhitning institutsional sifati tezkor yaxshilash uchun raqamli texnologiyalar muhim "quvib yetish" mexanizmiga aylanayotganini anglatadi. Shu bilan birga, rivojlangan davlatlarda raqamli xizmatlar soni nisbatan sekin o'smoqda, chunki ularning katta qismida elektron davlat xizmatlari va biznes reyestrlari oldindan yuqori darajada shakllangan.

UNCTADning 2022-yil holati bo'yicha tahlili ham biznesga oid davlat xizmatlari raqamli hukumatning eng keng tarqalgan yo'nalishlaridan ekanini ko'rsatadi. 193 davlat orasida biznesni onlayn ro'yxatdan o'tkazish 176 ta mamlakatda, biznes litsenziyalarini bo'yicha xizmatlar 167 ta, soliq hisobotlarini elektron topshirish 152 ta, qurilish ruxsatnomalari 145 ta va yer huquqini ro'yxatdan o'tkazish xizmatlari 138 ta mamlakatda mavjud bo'lgan (2-jadval).

2-jadval.

Dunyo mamlakatlarida biznesga oid asosiy raqamli davlat xizmatlarining tarqalishi²

Raqamli xizmat turi	Xizmat mavjud bo'lgan davlatlar soni
Biznesni onlayn ro'yxatdan o'tkazish	176
Biznes litsenziyalarini olish	167
Biznes soliq hisobotlarini topshirish	152
Elektr energiyasi to'lovlari	149
Qurilish ruxsatnomalarini olish	145
QQS hisobotlarini topshirish	141
Yer huquqini ro'yxatdan o'tkazish	138
Suv ta'minoti to'lovlari	136
Ekologik ruxsatnomalarni olish	134

1 Manba: Muallif ishlanmasi.

2 Manba: Muallif ishlanmasi.

Ushbu ma'lumotlar raqamli investitsiya muhitini shakllantirish faqat investitsiya agentligi portali bilan cheklanmasligini ko'rsatadi. Investor uchun biznesni ro'yxatdan o'tkazishdan tortib soliq, litsenziya, yer, qurilish va ekologik ruxsatnomalargacha bo'lgan butun jarayonning raqamlashtirilishi muhim. Demak, "yagona darcha" tamoyilining haqiqiy samaradorligi turli idoralar xizmatlarini yagona texnologik va ma'lumotlar muhitiga integratsiya qilish darajasi bilan belgilanadi.

O'zbekistonda ham xorijiy investorlarga xizmat ko'rsatishni raqamlashtirish bo'yicha sezilarli institutsional o'zgarishlar amalga oshirilmoqda. OECD ma'lumotlariga ko'ra, mamlakatdagi Single Window raqamli platformasi 17 ta davlat xizmatlari portali bilan integratsiya qilingan bo'lib, investorlarga ro'yxatdan o'tish, investitsiya loyihasini taqdim etish, litsenziyalash va operatsion tartib-taomillarga kirish imkoniyatini beradi. Keyingi bosqichda platformani ko'p tilli qilish, investitsiya loyihalari bazasini kengaytirish va boshqa milliy raqamli tizimlar bilan o'zaro ma'lumot almashinuvini kuchaytirish rejalashtirilgan.

Bu holat O'zbekistonning investitsiya xizmatlarini oddiy axborot portali shaklidan to'liq tranzaksion va integratsiyalashgan raqamli muhitga o'tkazish bosqichida ekanligini ko'rsatadi. Biroq xalqaro tajriba bilan taqqoslaganda, raqamli platformaning samaradorligini baholashda xizmatlar sonidan tashqari, ularni olish muddati, investorning bir marta ma'lumot kiritish tamoyili, idoralararo avtomatik ma'lumot almashinuvi va postinvestitsion xizmatlar qamrovi ham asosiy mezonlar sifatida qaralishi lozim.

Singapur raqamli biznes va investitsiya xizmatlarini integratsiya qilish bo'yicha eng rivojlangan modellardan biriga ega. Singapore Economic Development Board ma'lumotlariga ko'ra, kompaniyani ro'yxatdan o'tkazish Bizfile platformasi orqali onlayn amalga oshiriladi va tegishli holatlarda ro'yxatdan o'tish jarayoni taxminan 15 daqiqa davom etishi mumkin. Bundan tashqari, EDB investorlar uchun davlat qo'llab-quvvatlash choralari va biznesni tashkil etish bo'yicha raqamli axborot xizmatlarini taklif qiladi.

Estoniya esa davlat va biznes o'rtasidagi raqamli munosabatlarning yuqori darajada integratsiyalashgan modeli bilan ajralib turadi. Mamlakatning e-Business Register tizimi kompaniyani tashkil etish, ma'lumotlarni o'zgartirish, hujjatlar va yillik hisobotlarni elektron shaklda topshirish imkonini beradi. Rasmiy ma'lumotlarga ko'ra, yangi xususiy kompaniyalarning 85 foizdan ortig'i mazkur portal orqali ro'yxatdan o'tkaziladi, yillik hisobotlarning qariyb 99 foizi elektron shaklda taqdim etiladi (3-jadval).

3-jadval.

O'zbekiston, Singapur va Estoniyada raqamli investitsiya va biznes xizmatlarining qiyosiy tavsifi³

Ko'rsatkich	O'zbekiston	Singapur	Estoniya
Asosiy raqamli mexanizm	Single Window	Bizfile / EDB raqamli xizmatlari	e-Business Register
Davlat tizimlari bilan integratsiya	17 ta davlat xizmatlari portali	Yuqori darajada integratsiyalashgan raqamli davlat xizmatlari	Yagona elektron biznes reestri
Kompaniyani onlayn ro'yxatdan o'tkazish	Mavjud	Mavjud	Mavjud
Ro'yxatdan o'tish tezligi bo'yicha ochiq ko'rsatkich	Bir xil yagona ko'rsatkich keltirilmagan	Ayrim holatlarda 15 daqiqa	Elektron shaklda tezkor
Elektron hisobot va hujjatlar	Integratsiya bosqichida	Keng qo'llaniladi	Yillik hisobotlarning qariyb 99% elektron
Postinvestitsion raqamli xizmatlar	Rivojlantirilmoqda	Mavjud	Biznesning butun hayot siklini qamrab oladi
Asosiy ustunlik	Integratsiya ko'lamining kengayishi	Jarayon tezligi va biznesga yo'naltirilganlik	To'liq raqamli ekotizim

Qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda "yagona darcha" mexanizmining institutsional asoslari shakllangan bo'lsa-da, rivojlangan davlatlar tajribasida raqamlashtirish nafaqat investitsiya loyihasini ro'yxatga olish, balki korxonaning butun hayot siklini qamrab oladi. Singapurda asosiy ustunlik — tezkorlik va investorga yo'naltirilgan xizmatlar, Estoniyada esa davlat ma'lumotlar bazalarining chuqur integratsiyasi va hujjat aylanishining deyarli to'liq elektronlashtirilganidir.

Ruanda rivojlanayotgan mamlakatlar orasida "yagona darcha" tamoyilini samarali joriy etgan davlatlardan biri hisoblanadi. Rwanda Development Board qoshidagi One Stop Centre investorlarni ro'yxatdan o'tkazish, ekologik baholash, imtiyozlar, viza va ruxsatnomalar bilan bog'liq xizmatlarni bir nuqtada taqdim etadi. Investitsiya sertifikati uchun ariza onlayn topshirilishi mumkin va to'liq hujjatlar taqdim etilganda sertifikatni olish muddati ko'pi bilan 2 ish kunini tashkil etadi. Biznesni ro'yxatdan o'tkazish esa rasmiy ma'lumotlarga

ko'ra, 6 soat ichida amalga oshirilishi mumkin.

Malayziyada raqamli investitsiyalarni jalb qilish maqsadida Digital Investment Office (DIO) tashkil etilgan. U MIDA va MDEC o'rtasidagi hamkorlik platformasi bo'lib, raqamli investitsiyalar bo'yicha "yagona darcha" vazifasini bajaradi. DIO investorlarga loyihagacha bo'lgan bosqichdan tortib loyihani amalga oshirishdan keyingi xizmatlarga kompleks ko'mak ko'rsatadi (4-jadval).

4-jadval.

O'zbekiston, Ruanda va Malayziyada "yagona darcha" mexanizmlarining qiyosiy tahlili⁴

Ko'rsatkich	O'zbekiston	Ruanda	Malayziya
Institutsional platforma	Single Window	RDB One Stop Centre	Digital Investment Office
Onlayn investitsiya arizasi	Mavjud	Mavjud	Mavjud
Litsenziya va ruxsat xizmatlari	17 ta davlat portali bilan integratsiya	Investitsiya, EIA, viza, imtiyozlar va boshqa xizmatlar	Raqamli investitsiyalarga oid kompleks xizmatlar
Investitsiya sertifikat muddati	Yagona ochiq standart ko'rsatkich keltirilmagan	2 ish kunigacha	Loyihaga qarab
Biznesni ro'yxatdan o'tkazish	Elektron xizmatlar mavjud	6 soatgacha	Raqamli xizmatlar mavjud
Postinvestitsion xizmatlar	Rivojlantirish bosqichida	Aftercare xizmatlari mavjud	Pre- va post-investment xizmatlari mavjud
Asosiy xususiyat	Idoralararo integratsiya	Tezkor xizmat va yagona institutsional markaz	Raqamli investitsiyalarga ixtisoslashgan "end-to-end" model

Ruanda tajribasi O'zbekiston uchun ayniqsa qiziqarli, chunki u rivojlanayotgan davlat sharoitida raqamli "yagona darcha"ni faqat axborot portali emas, balki investorga aniq natija — sertifikat, ruxsatnoma va postinvestitsion xizmat — beruvchi amaliy mexanizmga aylantirgan. Malayziya modeli esa raqamli iqtisodiyot va yuqori texnologiyali investitsiyalarga maxsus ixtisoslashgan xizmat platformasini shakllantirish imkoniyatini namoyon etadi.

Umumlashtirilgan tahlil raqamli investitsiya xizmatlarining rivojlanishini shartli ravishda uch bosqichga ajratish mumkinligini ko'rsatadi. Birinchi bosqich — investor uchun normativ-huquqiy va protseduralar to'g'risida axborot portali yaratish. Ikkinchi bosqich — ariza, ro'yxatdan o'tish, litsenziya va ruxsat berish xizmatlarini onlayn shaklga o'tkazish. Uchinchi, eng yuqori bosqich esa davlat axborot tizimlarining integratsiyasi, ma'lumotni bir marta taqdim etish, avtomatik ma'lumot almashinuvi va investitsiya loyahasining butun hayot siklini qamrab oluvchi "end-to-end" raqamli xizmat modelini shakllantirishdan iborat.

Xalqaro tajriba nuqtayi nazaridan O'zbekiston ikkinchi bosqichdan uchinchi bosqichga o'tish jarayonida deb baholanishi mumkin. 17 ta davlat xizmatlari portali bilan integratsiya muhim natija bo'lsa-da, keyingi ustuvor vazifa xizmatlarning son ko'rsatkichidan ularning sifati va natijadorligiga o'tish bo'lishi lozim.

Shu nuqtayi nazardan, raqamli "yagona darcha" samaradorligini baholash uchun quyidagi ko'rsatkichlarni joriy etish maqsadga muvofiq: investitsiya loyhasini ro'yxatga olishning o'rtacha muddati; ruxsatnoma va litsenziyalarni olish muddati; bir loyiha bo'yicha talab qilinadigan hujjatlar soni; investor tomonidan bir xil ma'lumotni qayta taqdim etish holatlari; elektron shaklda yakunlangan xizmatlar ulushi; investor murojaatlarini hal qilish muddati; postinvestitsion xizmatlardan foydalanish darajasi; investorlar qoniqishi indeksi (5-jadval).

5-jadval.

O'zbekistonda raqamli "yagona darcha" samaradorligini baholash uchun taklif etilayotgan ko'rsatkichlar⁵

Ko'rsatkich	Mazmuni	Kutilayotgan yo'nalish
Loyihani ro'yxatdan o'tkazish muddati	Arizadan qarorgacha bo'lgan vaqt	Kamayishi
Ruxsatnomalarni olish muddati	Barcha tegishli idoralar bo'yicha o'rtacha vaqt	Kamayishi
Elektron yakunlangan xizmatlar ulushi	To'liq onlayn amalga oshirilgan xizmatlar	Oshishi
Takroriy ma'lumot so'rash holatlari	Bir ma'lumotni bir necha idora talab qilishi	Kamayishi
Idoralararo integratsiya darajasi	O'zaro ma'lumot almashuvchi davlat tizimlari	Oshishi

4 Manba: Muallif ishlanmasi.

5 Manba: Muallif ishlanmasi.

Postinvestitsion xizmatlar ulushi	Loyiha amalga oshgandan keyingi raqamli xizmatlar	Oshishi
Investorlar qoniqishi	Raqamli xizmat sifatiga berilgan baholar	Oshishi
Muammolarni hal qilish muddati	Investor murojaatiga javob berish va yechim topish	Kamayishi

Mazkur ko'rsatkichlarni platforma analitikasiga kiritish "yagona darcha"ni ma'muriy xizmat ko'rsatish vositasidan investitsiya siyosatining natijadorligini baholovchi boshqaruv instrumentiga aylantirish imkonini beradi.

Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar tajribasi raqamli texnologiyalar xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda mustaqil rag'bat emas, balki investitsion muhit sifatini oshiruvchi institutsional mexanizm ekanligini ko'rsatadi. O'zbekiston uchun eng maqbul yo'nalish Singapurning tezkor xizmat ko'rsatish, Estoniyaning ma'lumotlar integratsiyasi, Ruandaning natijaga yo'naltirilgan One Stop Centre hamda Malayziyaning pre- va post-investment xizmatlarini yagona raqamli muhitda birlashtirish tajribalarini milliy sharoitga moslashtirishdan iborat. Bu xorijiy investor uchun ma'muriy xarajat va vaqtni kamaytirish, davlat qarorlarining shaffofligini oshirish hamda investitsiya loyihalarini amalga oshirish samaradorligini kuchaytirish imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tahlil shuni ko'rsatadiki, xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda raqamli texnologiyalar va "yagona darcha" tamoyili investitsiya muhitini yaxshilashning muhim institutsional vositasiga aylanmoqda. Rivojlangan davlatlar tajribasida raqamli xizmatlar investorning butun hayot siklini — biznesni ro'yxatdan o'tkazish, litsenziya va ruxsatnomalarni olish, soliq va hisobotlarni topshirish, investitsiya loyihalarini monitoring qilish hamda postinvestitsion xizmatlarni qamrab oladi. Rivojlanayotgan mamlakatlarda esa raqamlashtirish, birinchi navbatda, ma'muriy to'siqlarni qisqartirish, davlat organlari o'rtasidagi muvofiqlashuvni kuchaytirish va investorlarga xizmat ko'rsatish tezligini oshirish vositasi sifatida namoyon bo'lmoqda.

O'zbekistonda investitsiya jarayonlarini raqamlashtirish bo'yicha muayyan institutsional baza shakllangan va "yagona darcha" mexanizmlari bosqichma-bosqich kengaymoqda. Biroq xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, keyingi bosqichda raqamli platformalar soni yoki ularga ulangan xizmatlar miqdorini oshirishdan ko'ra, ularning o'zaro integratsiyasi, xizmatlarning to'liq elektron shaklda yakunlanishi, investor uchun vaqt va xarajatlarni qisqartirish hamda natijadorlikni aniq o'lchash muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu munosabat bilan O'zbekiston uchun quyidagi 4 ta ustuvor taklifni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

Investitsiya jarayonlari uchun to'liq integratsiyalashgan "yagona raqamli darcha" platformasini shakllantirish. Platforma investitsiya loyahasini taqdim etishdan boshlab biznesni ro'yxatdan o'tkazish, yer ajratish, qurilish, ekologik xulosa, litsenziya, bojxona va soliq xizmatlarigacha bo'lgan barcha jarayonlarni qamrab olishi lozim. Bunda "bir marta ma'lumot kiritish" tamoyili joriy qilinib, investordan davlat organlarida mavjud ma'lumotlarni qayta-qayta talab qilish amaliyoti bartaraf etilishi zarur.

Raqamli "yagona darcha" samaradorligini aniq KPllar asosida baholash tizimini joriy etish. Xizmatlar soni bilan cheklanib qolmasdan, investitsiya loyahasini ko'rib chiqish muddati, ruxsatnoma olish vaqti, elektron tarzda yakunlangan xizmatlar ulushi, takroriy hujjat talab qilish holatlari, investor murojaatlarini hal qilish tezligi va investorlar qoniqishi kabi ko'rsatkichlarni muntazam e'lon qilib borish maqsadga muvofiq.

Postinvestitsion raqamli xizmatlar tizimini kuchaytirish. Xorijiy investorga faqat loyiha kirib kelgungacha emas, balki ishga tushirilgandan keyin ham yagona raqamli muhit orqali xizmat ko'rsatish zarur. Muammolarni tezkor hal qilish, kengaytirish investitsiyalarini qo'llab-quvvatlash, eksport, infratuzilma, kadrlar va mahalliy kooperatsiya masalalari bo'yicha aftercare xizmatlarini yo'lga qo'yish investorlarning qayta investitsiya qilish ehtimolini oshiradi.

Xorijiy investorlar uchun ko'p tilli, shaffof va prognozli raqamli axborot muhitini yaratish. Yagona platformada o'zbek, rus va ingliz tillarida amaldagi imtiyozlar, investitsiya tartiblari, hudud va tarmoqlar salohiyati, tayyor investitsiya loyihalari, infratuzilma, yer maydonlari va ruxsat berish talablari haqida yangilanib boriladigan ma'lumotlar joylashtirilishi lozim. Bu axborot asimmetriyasini kamaytiradi va investorning dastlabki qaror qabul qilish xarajatlarini pasaytiradi.

Umuman olganda, O'zbekistonda raqamli texnologiyalar va "yagona darcha" tamoyilini rivojlantirishning asosiy maqsadi davlat xizmatlarini elektron shaklga o'tkazishning o'zi emas, balki investor uchun vaqt, xarajat va noaniqlikni kamaytirish, davlat organlari o'rtasidagi integratsiyani kuchaytirish hamda investitsiya loyihalarining amalga oshirish samaradorligini oshirishdan iborat bo'lishi lozim. Aynan shunday yondashuv raqamli investitsiya muhitining sifatini oshirib, O'zbekistonning xorijiy kapital uchun raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Chen, M., Volpe Martincus, C. Digital Technologies and Globalization: A Survey of Research and Policy Applications. Inter-American Development Bank, 2022. DOI: 10.18235/0004117.
2. OECD. OECD Investment Policy Reviews: Myanmar 2020. Paris: OECD Publishing, 2020. Бўлим: "One-stop shop inter-ministerial coordination". Манба
3. OECD. Roadmap for Sustainable Investment Policy Reforms in Uzbekistan. Paris: OECD Publishing, 2025. Бўлим: "Enhancing Uzbekistan's investment promotion and facilitation framework".
4. UNCTAD. World Investment Report 2024: Investment Facilitation and Digital Government. Geneva: United Nations, 2024.
5. World Bank. Digitalizing Investment Facilitation. Investment Facilitation for Development analytical materials, 2025.
6. Kuldoshev, S.U. Directions for the Digital and Sustainable Management of Foreign Direct Investments in Uzbekistan. Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance, 2026. DOI: 10.51699/cajitm.v7i3.1265. OECD. FDI Qualities Review of Viet Nam: Leveraging FDI in Support of Digital Transformation. Paris: OECD Publishing, 2026. Бўлим: "Investment facilitation to advance digital outcomes".

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 8

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100